

Прыказкі і прымаўкі на беларускай мове:

Зімой сонца свеціць, ды не грэе.
Зіма на лета працуе, а лета на зіму.
Пакармі птушак зімою, яны адплацяць вясною.
Багата снегу – багата хлеба.
Зімовы дзянёк – што камароў насок.

Прымаўкі пра ежу

Памаўчы, язычок, калі ясі, а не памаўчыш – трасцу з’ясі.
Галоднай курцы зярнятка на думцы.
Як не пад’ясі, дык залатую карэту прадасі.
Галодному цыганы сняцца.
Як маем, так ужываем.
Гора было ваша, што перапрэўшы была каша, - цяпер бы з’елі й такой, да няма ніякой.
Нюхай, ды не рухай.
Прыйшлі вестачкі, што хочацца естачкі.
Спадзяваўся дзед на мёд, ажно і без вады спаць лёг.
Не ліжы таўкача – лысы будзеш.
На спіне шоўк, а ў жываце шчоўк.
На пузе шоўк, а ў пузе шчоўк.
Чужы хлеб смачнейшы.
Ашчандзаўся, ашчандзаўся: хлеб з’еў, а квас астаўся.
Сядзі, баба, да вечара, табе бліноў напечана.
Хто бульбы не з’еў, той галодны чалавек.
Без капусты жываты пусты.
Кошкі мяса ядуць, табе косці аддадуць.
Есць як кот: колькі важыць, столькі і з’есць.
Лішняга і свінні не ядуць.
Не мёд усё тое, што соладка.
Смачнае не пераясі і чыстае не пераходзіш.
Пераборны заўсёды галодны.
Хто перабірае – з голаду памірае.
Не дорага ежка, дорага пацешка.
Хоць без пацешкі, але ў сподачку.
Абед не ў даед.
Абед не ўцячэ, з’ясце.
Хто есць нажом, той з’есць ражон.
Хто пад’еўшы, не аддыша, таго Бог за свінню запіша.

Прымаўкі пра месяцы

Студзень

Студзень - году пачатак, зіме палавіна.

Студзень хаты студзіць - рана гаспадароў будзіць.

Студзень пагодны - будзе год плодны.

Люты

Прыйдзе люты - спытае, як абуты.

Віхры ды мяцелі ў лютым наляцелі.

Сакавік

Сакавік часам снегам сее, а часам сонцам грэе.

Сакавік дрэвам сок пускае.

Красавік

Красавіцкі ручай зямлю будзіць.

Сонейка з красавіцкай горкі ў лецейка коціцца.

Травень / май

Май зямлю грэе, а сіверам вее.

Мокра ў маі - будуць пышныя караваі.

У травень будзе мужык управен.

Чэрвень

Чэрвень не гуляе - ураджай люляе.

Чэрвень сухі - плюнь на баравікі.

Ліпень

Ліпень пякучы, але даручы.

Ліпень косіць і жне, доўга спаць не дае.

Жнівень

Кожная хата ў жніўні багатая.

Што ў полі ўродзіць, жнівень знаходзіць.

Верасень

Як настаў верасень, дык туман кожны дзень.

У верасні ліст на дрэве не трымаецца.

Кастрычнік

Кастрычнік ходзіць па краю ды гоніць птушак з гаю.
Кастрычнік зямлю беліць, а лес залоціць.

Лістапад

У лістападзе кладзі капусту ў кадзі.
У лістападзе гола ў садзе.

Снежань

Снежань зіму пачынае, а год сканчае.
Снежань зямлю грудзіць, хаты студзіць.

Загадкі на зімовую тэматыку на беларускай мове:

Хто гэта ў бяргавенні
Зімою страляе?
Каго ніхто ў хату
К сабе не пускае?
(Мароз)

Ляціць – маўчыць,
Ляжыць – маўчыць,
А як памрэ – дык зараве!
(Снег)

Без голасу – а вые,
Без рук – а абрусы сцеліць.
(Завіруха)

У гэтай знаёмай хаціне малой,
Хоць ёсць і цяпло і згода,
Чатыры браты разам жывуць,

А пяты асобна заўседы.

(Рукавіцы).

Скарагаворкі

Адна сарока, адна марока, сорак сарок, сорак марок.

Вылецеў сьмецюх з-за смецюшаня.

Гаварыў, гаварыў, не дагаварыў, дагаварыў, дагаворваў, ды загаварыўся.

Гарох лапаціцца, чачавіча квохча, мак шуміць.

Дзе цётчынаму дзьдзьку дзецца.

Дзяды і дзядзькі на дзядзінцы дзялілі дзялянкі.

Дзятлы дзюбамі дзяўблі дзеравіну.

Жабрак жабрака жабраваць вучыў.

Жалеза выжалезілася, калясо выкалесілася.

Ішоў кныр з кныранятамі.

Ішоў поп каля коп, каля коп, каля калук капліцы.

Ішоў поп каля коп, каля капы, каля паўкапы.

Каваль каваў каня, конь кавалю капытом, каваль каню калом.

Каласы каласавалі, каласавалі, выкаласавалі.

Калясо выкалесілася, жалеза выжалезілася, палукашак выпалукашыкаваўся, агонь выагнаваўся.

Калясо калесавалася, калесавалася, выкалесавалася, перавыкалесавалася.

Каля кавалёвае кузьні ходзіць кныр з кныранятамі

Каля ямы з кіямі, з кіямі каля ямы.

Каму па каму, а каму і два камы.

Капылы перакапылілі, перавыкапылілі.

Карл у Клары ўкраў каралі.

Клюйце, куры, крупы каля ступы.

Кривая цяцера просту крывіць.

Лавіў рыбак судака, судак лавіў рыбака: лоўка, рыбак, ловіш -- судаку сорам робіш.

Лезь, залезь, залезшы, зьлезь.

Лянок ня любіць лянот, лынот на любіць лянок.

Мы бачылі бабра, і нам сказаў бобра, што нам будзе добра.

На дварэ -- трава, на траве -- драва.

Намётка ў прачкі, сарочка ў швачкі.

Пад вываратнямі вавёрка ўе вяроўкі вёртка.

Палукашак выпалукашываўся, перавыпалукашыкаваўся.

Паслалі сабаку па табаку -- ані сабакі, ані табакі.

Пекар Пётр пёк пірог.

Перапілі, пераелі, пералушчылі, перапаролі, перамалолі, ператрушчылі.

Піліп да ліпы прыліп, да ліпы прыліп піліп.

Пільшчыкі-пілавальшчыкі пілавалі піламі.

Рапартаваў, рапартаваў, ды не дарапартаваў, стаў дарапартоўваць, ды зарапартаваўся.

Руды гарбаты Рыгор гроб грыбы граблямі.

Стаяў поп каля коп, а каля папа капа.

Стругаў, стругаў, не дастругаў, стаў дастругваць -- перастругаў.

Ткач тчэ тканіну на хустку Антаніне.

Трактарыст, прычапі прыцэп да трактара.

Трухлявую дзеравіну дзятлы дзяўбуць дзюбамі.

Тры дрывасекі, тры дрываколы на трох дварах дровы колюць.

Тры чарты карчавалі карчы, карчавалі, выкарчоўвалі, панавыкарчоўваліся.

Трыццаць тры дрывасекі трыццаць тры дрывотні надрывасечылі.

Уцякай, цецяручыха, зь цецяручанятамі.

Цецяручыха цецяручанятам цеста месіць.

Цярпеньня няма цяпер церці цярніцаю лён.

Чацьвер, чацьвёртае чысло.

Што б я калі дзе што-небудзь якое, а то я ніколі, нідзе, нічога, ніякага.

Я нікому ніколі нічога ніякага, а калі што якое, дык што там такое?

Літаратура:

"Сьвяці, сьвяці, сонейка", Мн, "Юнацтва", 1994;

ЛІЧЫЛКІ

Раз, два, тры, чатыры,
Кошку грамаце вучылі:
Не чытаць, не пісаць,
А за мышкамі скакаць.

Сядзіць немец на паліцы,
Лічыць дзеці на вуліцы:
Айн, цвай, драй –
Міша вылятай.

Сядзіць зайчык на прыпечку,
Лічыць дзяцей па-нямецку:
- Сьцяпан, Лявон,
Выйдзі вон.

Пярвеньныкі,
Другеньчыкі,
Кругі,
Другі,
Вон!

Пярвеньчыкі,
Бярвеньчыкі,
Я шышаў,
Ты выйшаў!

Семь семярэй,
І сямёра сьвіней.
Сьвінка і сьвінчын брат,
І сямёра парасят.

Бег сабака цераз мост,
Чатыры лапы пяты хвост.

Саломінка,
Яромінка
Прэла.
Гарэла,
На мора
Ляцела.
Касьцюк,
Масьцюк,
Радзівон,
Пайдзі вон.

Чыкі-чыкі-чыкарок,
Паня, Фёдар-Федарок.
Тлела, гарэла, замуж хацела

Цок-цыгірок,
Пана фіда-футарок.
Прэла, гарэла.
Вусь, барадусь,
Кіслы квас,
Лаві нас!

Бочка-грэчка,
Выкінь чалавечка.

Пятро, Пятро,
Падай вядро.
Карове піць,
Табе жмурыць.

Кацілася торба
Зь вялікага горба.
А ў той торбе
Хлеб, паляніца,
Зь кім ты хочаш
Падзяліцца?

Кацілася торба
Зь высокага горба,
У гэтай торбе
Хлеб і рыс,
Зь кім ты хочаш,
З тым дзялісь.

Эна, бэна, рэсь,
Кэнта, мэнта, жэсь,
Эна бэна, раба,
Кэнта, мэнта, жаба.

Э-ката, пэ-ката, мэ,
Абель, дабель, далінэ,
Ікі, пікі, гармацікі,
Клёнц, бонц, заёнц.

Эні-бэні, тры канторы,
Сахар, махар, паміноры,
Ас, бас, кіслы квас,
Выбірайся, чорт, ад нас.

Чыкеньчыкі. пікеньчыкі,
Ляцелі галубеньчыкі,
Чыкін, пікін,
Пальчык выкінь.

Ехала жаба на драбіне
І зьяцела прама ў сьвіні.
- Ой, ня ешце мяне, сьвіні,
Бо я ваша гаспадыня.

Жыў-быў цар,
У цара быў сад,
У саду быў пруд,
У пруду быў рак,
А хто слухае, той дурак.

Эні, бэні, тры капторы,
Мы спаймалі ў лесе вора,
Сталі думаць і гадаць,
Як нам вора пакараць.
Мы звязалі рукі, ногі
І пусцілі па дароге.
Хто ні едзе, хто ні ідзе,
Па капееццы кладзе.
Нам капеечка не нада,
Зажмурыцца вору нада.

На стале ляжала міна,
Па-нямецку гаварыла:
- Энік, бэнік, шмык,
Выйдзі, маленькі мужык.

Ходзіць сьвіння па двару
І шукае лебяду,
А за сьвіннёй стары дзед,
Таму дзеду сорак лет.
Сорак, сорак, пяцьдзсят,
Выйшаў дзедушка-басяк.

Ехаў жаўнер з бальніцы,
Знайшоў белы рукавіцы.
Думаў, думаў, куды дзеці
Лепш на ручаньку надзеці.

Рэльсы гнуцца, рэльсы гнуцца,
Пад мастом паны дзяруцца,
Адзін маленькі панок
Удзірае без парток.
А назаўтра рыбакі
Прывязьлі яму парткі.
А ён дзякуй не сказаў,
Толькі дулю паказаў.

Апанас, Апанас!
Твая жонка у нас
Увалілась у квас
Лаві сем год нас!

Ішоў кот праз сто варот,
Дайшоў да канца,
Знайшоў кацяня.
Мяў!

- Круціцесья, жорны,
З'едзен хлеб наш чорны:
Крысін і Марысін,
Грунін і Анісів,
З'едзен і Пятроў хлябок.
Намялі для іх, дзядок.

Курыца-квактуха
Вадзіла дзяцей
Каля кляцей.
Квох - сесьці
На красным месці,
Ячка зьнесці.

- Заяц-месяц,
Дзе ты быў?
- У лесе.
- Што рабіў?
- Лыкі драў.
- Куды клаў?
- Пад калоду.
- Выйдзі вон із карагуду!

Эны-бэны, фіны, лёк,
Сам Пятровіч бліны пёк.
Пёк, пёк, не дапёк,
Схапіў шапку дый уцёк.

Раз, два, тры, чатыры,
Пяць, шэсьць, сем, восем,
Выйшла баба з доўгім носам,
А за бабай сівы дзед,
Колькі дзеду таму лет?

Раз, два - рукава,
Тры, чатыры - нос у чарніле,
Пяць, шэсьць - кашу есьць,
Сем, восем - сена косім,

Раз, два - кружава,
Тры, чатыры - пачапілі,
Пяць, шэсьць - кашу есьць
Сем, восем - сена косім,
Дзевяць, дзесяць - грошы весіць.
Грош згубілі, два знайшлі -
У карчму ўсе пайшлі:
Чай п'юць, кубкі б'юць,
На стол грошыкі кладуць

Раз, два, тры, чатыры,
Мяне грамаце вучылі:
Не чытаць, не пісаць,
Толькі поплясы скакаць.
Я скакала, я скакала,
Сабе ножаньку зламала.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Выйшаў зайчык пагуляць,
А за зайцам шэры воўк,
Воўк у зайцах знае толк.

Раз, два, тры, чатыры,
Пяць, шэсьць, сем, восем,
Мы, цябе, стукач, папросім.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Шэсьць, сем, восем, дзевяць, дзесяць,
Цар казаў мяне павесіць,
А нядоўга я вісеў:
Вецер дунуў - я зьяцеў.

Я сядзеў, чытаў газэту,
Нехта выпусціў ракету.
Раз, два, тры -
Гэта, верна, будзеш ты.

Едзе брычка, званок звоне,
Выйшла пані лічыць коні:
- Раз, два, тры,
Выйдзі, малы, ты.

Стаяла машына,
Каля канторы,
Нумар дзявяты -
Выйдзі, пузаты.

Ані-бані, што пад намі,
Пад жалезнымі стаўпамі?
Сіта, пліта, квас,
Адыдзі, дурак, ад нас.

Нітачка, іголачка,
Ці-ці-ці,
Уляці.

Стакан, лімон,
Выйдзі вон!
Стакан вады,
Выйдзі ты!
Стакан заваркі,
Выйдзі без сваркі

Бегла курка па таку,
Па зялёным табаку,
Ела цукар і мядок,
Адчапіся, каралёк.

Хадзіў бусел па балоту,
Ён шукаў сабе работу .
Шукаў, шукаў, не знайшоў
І заплакаў дый пайшоў.

Ішоў Ціхан па масту,
Праваліўся ў ваду.
Бульк!

Чыкеньчыкі, пікеньчыкі,
Ляцелі галубеньчыкі.
Чыкін, пікін,
Пальчык выкінь.

Эні-бэні, лікі-факі,
Торба, горба, сеньцябракі,
Дэўс-дэўс, касмадэўс,
Бац!

Эны-бэны, дыкі-пакі,
Арба, торба, энцы, смакі,
Эвус, дэвус, каматэвус,
Старой бабе ў запек спаць.

Ішла кошка па раялі,
Наступіла на педалі
І запела: До, рэ, мі,
Фа, соль, ля, сі,
Што украла - прынясі.
- Я украла каўбасу,
Заўтра рана прынясу.

Ішла кукушка міма сеці,
А за ёй пішчалі дзеці.
Кук-мак, кук-мак,
Выбірай адзін кулак.
Ку-ку, ку-ку,
Прынімай адну руку.

Выйшла курыца з-пад сеці,
А за ёю - злыя дзеці.
Кох-кох, адзін здох.

Шла квактуха міма сеці,
Сама села на павеці.
Кох-кох-кох,
Адзін цыплёнак здох

Цынцы-брынцы, два кальца
Выстругалі малайца,
На сьвятой нядзельцы

Зьдзелалі кацельцы,
Кадельцы упалі,
На кузню сказалі.
Кузня божыцца: Не я,
Балалаечка мая.
Балалаечка-гудок,
Разваліўся мой дамок.

Ішоў баран па бару,
Ірваў капусту, лебяду.
Што сарве, то у пучок,
Выйдзі вон, дурачок.

Бег сабачка-галашыйка,
У яго борачка на шыйке.
То не борка - ланцужок,
Выйдзі, міленькі дружок.

Бег зай па бару,
Абіраў лебяду.
Рваў, клаў у пучок,
Выбірайся, ваўчок.

Чэрці ў возеры купалісь,
Чэрці рожкамі штурхалісь,
Чорт чарцёнка штурхануў
І чарцёнак патануў.

А ты, коцік, не гуляй,
Начовачкі прыбірай!
Начовачкі ськлізкі,
Вядзёрачкі блізкі.
Круг абарваўся,
А ты так астаўся.

Тарана, тарана,
Купіў бацька барана,
Да не скобленага,
Да не доенага.
Матка даіла,
Даёнку пабіла.

- Хто не ўмеець гараць,
Таму хлеба не даць,
Ні капусты, ні бацьвінні
Хай пасець у полі сьвінні.

Яму сьвінні дакучылі,
Хутка гараць навучылі.

Беглі коні пад мастамі
З залатымі капытамі.
Дзінь-бразь,
Выйдзі, князь!

Сава, соўка,
Маладая ўдоўка,
Сядзіць на цавеці,
Люба паглядзеці:
Сама шэранькая,
Дзюбка доўгенькая.
Дзінь-бразь,
Выйдзі, князь,
Не забудзь дзіця.

Літаратура:

"Сьвяці, сьвяці, сонейка", Мн, "Юнацтва", 1994

"Ходзіць жораў па таку", Мн, "Навука і тэхніка", 1993

ДРАЖНІЛКІ

-Мі-кі-та! Ці ты та?
- Не я то, мой та-та.
Мікіціха дзяжу месіць,
А Мікіта сьпіну чэшыць.
Мікіта дровы сячэць,
А Мікіціха бліны пячэць.
Сячэць дровы яловыя,
Пячэць бліны паловыя.

Натальля - пральля,
Кузьма - вераценьнік.
Пайшоў у бярэзьнік,
Сабакі дагналі,
Нагу адарвалі.

Дзілінь-дзілінь-баў!
Саўка прапаў!
Палажылі Саўку
На белую лаўку.
Лаўка трасецца.
Саўка сьмяецца.
Курачка сакоча -
Савачка рагоча.
Дзілінь-дзілінь-баў!
Саўка прапаў!

Віця, Віця, Віцяля,
З'еў карову і цяля.
І дванаццаць парасят
Толькі хвосцікі вісяць.

Сяргей-вэрабей
На кані катаўся,
Рукі, ногі паламаў,
Без штаноў застаўся.

Сьветка-катлетка,
Длінная шкарпэтка.

Франак - абаранак.

Людзік - пудзік.

Юзік скруціўся ў гузік.

"Сьвяці, сьвяці, сонейка", Мн, "Юнацтва", 1994;

Андрэй не дурэй,
Не дзяры капоты!
Не ты ткаў,
Не ты праў
Не твае работы!

Сікша моча падай клочча,
- Нашто клочча?
- Пугу віць!
- Нашто пуга?
- Сікшу біць

Коцік мяўкнуў,
Выгнуў сьпінку,
Хвост падняў як корбу
І ў тую жа хвілінку
Шуць яго ў торбу!

Пятроўскі Віталь (нар. в. Боркі Дзятлаўскага раёну), Кіеў

Матэрыял узят з <http://kazka.at.tut.by>

Дзед Мароз

Дзед Мароз прыйшоў здалёк,
На ставок паклаў лядок.
І ставок пад тым лядком
Зазвінеў,
Бо стаў

Зімку ўсю
Па коўзкім лёдзе
Мы напару шпарка ходзім.
Мчым па рэчцы нацянькі:
Мы – двайняты,
Мы –

Зіма

З зубамі,
Але не бабёр,
Лес валіць,
Але не тапор.
Гудзе,
Звініць,
Кусаецца,
Як з дрэвам
Сустракаецца.

Мышка

Прыцягнула мышка
Кніжку –
Падвучыць
Дачку-малышку
– Не трымай яе ў гразі,
А па літарцы
Грызі.

Галкі селі на арэлі –
Санцапёк не мог сагнаць.
Гэтак галкі загарэлі –
Іх здалёку не пазнаць.

Хамяк

Ой, чаму ж у хамяка
Стала тоўстаю шчака?
Разбалеўся, можа, зуб?
За шчаку напхаў ён круп.
І паскардзіцца наўрад:
За шчакой
Ягоны склад.

*Мікола Чарняўскі.
З кнігі "Сонечны кошык"*

Вершык дзяжурных

Мы з табой дзяжурныя,
Спраў у нас багата:
Дастаем талеркі мы,
Кубкі для гарбаты.
Нянецка руплівая
Цёпла пасміхнецца:
- Вы – мае памочнікі!
Дзякуй! Смачна есці!

Алена Церашкова

Коткавы казкі

Маленькія лапкі,
На лапках драпкі,
Ціхенька ступае
Ды мышак пужае.

Бом-бом, цілі-бом,
Загарэўся котчын дом.
Мышка белая з вядром
Патушыла котчын дом.

Раз, два, тры, чатыры,
Кошку грамаце вучылі:

Не пісаць, не чытаць,
А за мышкамі скакаць

Пайшоў коця па плоце
У шэранькай капоце
Памарозіў лапкі,
Палез на палаткі,
Сталі лапкі грэцца –
Дзе каточку дзецца?
Палез бы вышэй,
Ды баіцца мышэй.

Народныя забаўлянкі

Коцік-коцік-коцік,
Цёпленькі живоцік.
Кіці-кіці-кіці,
Востранькія кіпці.

Тра-та-та,
Тра-та-та,
Выйшла кошка за ката,
За катом ёй добра жыць,
Бо не трэба тапкі шыць.
Мякенькія лапкі –
І не трэба тапкі!

Пайшоў каток у лясок,
прынёс каток паясок.
Пайшоў каток на ганчак,
прынёс нам абаранчак.
Пайшоў каток на рыначак,
прынёс каток разыначак.
Пайшоў каток на таржок,
прынёс каток піражок.

Пайшоў каток на вулку,
прынёс нам хлеба булку

Кую-кую ножку,
паеду ў дарожку,
куплю чаравічкі,
малы, невялічкі,
кую, кую другую,
паеду ў даўгую.
Дарожка –даўгая,
а ножка – малая.

Сарока-варона
кашу варыла,
дзетак карміла,
гэтаму – дала,
гэтаму – дала,
гэтаму – дала,
гэтаму – дала,
а гэтаму – не дала.
Ты самы малы,
вады не насіў,
дроў не калоў,
круп не малоў.
Бяжы да крыніцы,
прынясі вадзіцы,
усім нам напіцца –
тады дам табе кашы.
Тут пень, тут калода,
тут мох, тут балота,
а тутака крыніца – сцюдзёна вадзіца
пацякла-пацякла-пацякла!

Ладу-ладу-ладкі,
Пабіліся бабкі
За камок цеста

Пасярод места,
За скарыначку
Сярод рыначку.
А вы, бабачкі,
Вы не біцеся,
Вы купіце піражок,
Памірыцеся!

Ладкі ладком,
Піражкі з мядком,
Кашка з алеем,
Есці не ўмеем.

Аксана Спринчан: Прыгаворкі-прыпеўкі ад 0 і да...

Падчас практыкаваньня “ровар”

На ровары-каровары
мы ехалі празь лес.
На ровары-каровары
ніхто да нас ня лез.
На ровары-каровары
мы везьлі смакату.
На ровары-каровары
любімаму кату,
ўлюбёнаму кату,
і любаму кату,
ту-ту-ту, ту-ту, ту,
ту-ту-ту, ту-ту, ту,
ту-ту-ту, ту-ту, ту...

Падчас практыкаваньня “пераварочваньне з боку на бок”

Чок-чок-чок – на бачок,
гі-гі-гі – на другі.

Падчас масажу стопаў

Пятачка ў дзяўчынкі (хлопчынкі),
пятак у сьвінкі.
Мы пачэшам пятак –
і пачуем “рох-рох-рох”.
Мы пагладзім пятак
і паклічам татачку.

Падчас лётаньня

Палётаем, палётаем
на маміных (татавых) руках.
Палётаем, палётаем
і ўскрыкнем: “Ах!”

Падчас кармленьня дзяўчынак

Будзем есьці, будзем есьці,
каб узорнай быць нявесьце,
каб і прынцу гатавала

смажаніну, боршч і сала.

Будзем есьці, будзем есьці,
каб разумнай быць нявесьце,
каб і прынцу гатавала,
раз на тыдзень – не замала.

Будзем есьці, будзем есьці,
каб вясёлай быць нявесьце,
каб і прынцу гатавала
раз на тыдзень вельмі мала.

Падчас піцьця вады

Будзем піць ваду,
выжанем бяду.
Будзем піць паболей,
каб паменей болю.

Падчас нашэння слупком, каб дзіця зрыгнула

Адпусьцім паветра на волю –
няхай будзе лепшая доля,
бо цяжка сядзець у живоціку
і вуркатаць, і вуркатаць, і вуркатаць,
нібы коціку.

Падчас ікоткі

Ізноўку напала на нас
паганая котка Ікотка.
Пагонім яе мы на прас,
хай мяўкае цёплыя ноткі.

Падчас “агукання” альбо нейкай прозьбы

Я табе дапамагу,
тады скажаш мне: “Агу”.
А ты мне дапамажы,
я скажу табе: “Жы-жы”.

Падчас купання

Тых-тых, тых-тых –
левай ножкаю бултых.
Тых-тых, тых-тых –
правай ножкаю бултых.
Тых-тых, тых-тых –
ты і ручкамі бултых.
Тых-тых, тых-тых –
ты ўсьміхаешся для тых,
хто і ўвечары, і ўночы
мыць цябе заўжды ахвочы.

Падчас укладвання спаць

Ляжам спаць у ложкач,
тут ня ходзіць вожычак.
Тут і тата спаць хацеў,
ды ня ўлез, хоць шмат ня еў.

Зімовае прызнаньне ў любові да дачкі

Дзяўчыначка-сьняжыначка
зьляцела на Зямлю.
Сьняжынка не растала,
бо я яе люблю.

Варыяцыя 1 на тэму ладак

- Ладкі-ладулі,
дзе былі?
- Ё бабулі.
- Што рабілі?
- Гулі.
- А што пілі
ё бабулі?
- Пілі мы
крамбамбулю.

Варыяцыя 2 на тэму ладак

- Ладкі-ладкі,
дзе былі?
- У бабкі.

- Што елі?
- Аладкі.
- Што пілі?
- Гарэлачку
пад зялёнай
елачкай.

Бясконцыя фразы для закалыхваньня-супакойваньня
(невядома, дзіцяці ці сябе)

Лі-лі-лі, лі-лі-лі –
ты анёлак ня Зямлі.

Лю-лю-лю, лю-лю-лю –
я анёлачка люблю.

Ле-ле-ле, ле-ле-ле –
нехта слёзкі лье і лье.

Лё-лё-лё, лё-лё-лё –
лепей ты скажы “алё”.

Бе-бе-бе, бе-бе-бе –
пацалую я цябе.

Рэ-рэ-рэ, рэ-рэ-рэ –
зараз восень на дварэ.

Ма-ма-ма, ма-ма-ма –
а да нас ідзе зіма.

Не-не-не, не-не-не –
Будзем радыя вясне.

Но-но-но, но-но-но –
будзе лепшае кіно.

Ру-ру-ру, ру-ру-ру –
мы пабачым кенгуру.

Ду-ду-ду, ду-ду-ду –
так гаворыць какаду.

Бу-бу-бу, бу-бу-бу –
мы паклічам марабу.

Ву-ву-ву, ву-ву-ву –
Будзем есьці мы халву.

Ан-ан-ан, ан-ан-ан –
будзем біць мы ў барабан.

Дзе-дзе-дзе, дзе-дзе-дзе –
мы паграем на дудзе.

Ян-ян-ян, ян-ян-ян –
парасьцягваем баян.

Ус-ус-ус, ус-ус-ус –
мы накруцім тату вус.

Ос-ос-ос, ос-ос-ос –
пацалуем татку ў нос.

Кі-кі-кі, кі-кі-кі –
дакранемся да шчакі.

Яж-яж-яж, яж-яж-яж –
зробім маме макіяж.

Ро-ро-ро, ро-ро-ро –
пад зямлёю ёсьць метро.

Ях-ях-ях, ях-ях-ях –
а на небе – Млечны Шлях.

Ес-ес-ес, ес-ес-ес –
мы паедзем хутка ў лес.

Ён-ён-ён, ён-ён-ён –
падае далоню клён.

Ок-ок-ок, ок-ок-ок –
скінуў жолуд нам дубок.

Ёс-ёс-ёс, ёс-ёс-ёс –
будзе ў нас шчасьлівы лёс.

Ас-ас-ас, ас-ас-ас –
мы ўзьбярэмся на Парнас.

Бом-бом-бом, бом-бом-бом –
будзем піць жыццё нагбом.

Заклічкі і прыгаворы

Бусел, бусел калода,
Што заўтра будзе –
Дождж ці пагода?
Калі сонейка – кружыся,
Калі дожджык, то садзіся.

Грыбочкі, грыбочкі,
Пакажыце лабочкі.
Я вас не пакіну –
Забяру ў карзіну.

Чужыя грыбы пад імхом,
А мае вярхом, вярхом.
Чужыя грыбы пад лісточкам,
А мае грыбочкі пад кусточкам.
Чужыя грыбы пад лазінку,
А мае ў карзінку.

Слімак, слімак,
Дастань рожкі,
Дам грошык на дарожку.

Смоўжык, смоўжык,
Выстаў рожкі –
Я табе дам
Два пірожкі.

Пацягунушкі, пацягунушкі,
Папярок талстунушкі,
А ў ножкі хадунушкі,
А ў ручкі хватунушкі,
А ў раток гаварок,
А ў галоўку разумок.

Каб нам ікалку прагнаць,
Трэба тры разы сказаць:
«Ехала ікалка
На рабой кабыле,
Кабыла ўпала –
Ікалка прапала».

Народныя лічылкі

Раз, два, тры, чатыры,
Пяць, шэсць, сем, восем,
Выйшла баба з доўгім носам,
А за бабай сівы дзед,
Колькі дзеду таму лет?

Раз, два - рукава,
Тры, чатыры - нос ў чарніле,
Пяць, шэсць - кашу есць,
Сем, восем - сена косім,
Дзевяць, дзесяць
Мішу просім.

Раз, два - кружава,
Тры, чатыры - пачапілі,
Пяць, шэсць - кашу есць,
Сем, восем - сена косім,
Дзевяць, дзесяць - грошы весіць.
Грош згубілі, два знайшлі
У карчму усе пайшлі:
Чай п'юць, кружкі б'юць,
На стол грошыкі кладуць.

Раз, два - булдава,
Тры, чатыры - пачапілі,
Пяць, шэсць - недзе сесць,
Сем, восем - сена косім,
Дзевяць, дзесяць - сена весіць.

Раз, два, тры, чатыры,
Кошку грамаце вучылі:
Не чытаць, не пісаць,
А за мышкамі скакаць.

Раз, два, тры, чатыры,
Мяне грамаце вучылі:
Не чытаць, не пісаць,
Толькі ў гюплясы скакаць.

Я скакала, я скакала,
Сабе ножку я зламала.

Раз, два, тры, чатыры,
Мы стаялі на кварціры,
Чай пілі, кружкі білі,
Па капейцы заплацілі.
Адам, Сцяпан, падай стакан!
Падай лімон - убірайся вон!

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Выйшаў зайчык пагуляць,
А за зайцам - шэры воўк,
Воўк у зайцах знае толк.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Выйшаў зайчык пагуляць.
А за зайчыкам луна,
Просіць выйсці калдуна.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Выйшаў зайчык пагуляць.
Трох ахотнічкаў напала,
Майго зайчыка злапала.
Піф-паф, о-ё-ёй,
Памірае зайчык мой.
Прыняслі яго дамой,
Паглядзелі - ён жывой.

Раз, два, тры, чатыры,
Пяць, шэсць, сем, восем,
Мы цябе, стукач, папросім.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Выйшаў месяц пагуляць,
А за месяцам луна
Аставайся ты адна.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Шэсць, сем, восем, дзевяць, дзесяць,
Выплыў белы месяц,
А за месяцам луна,
Хлопчык дзеўчыны слуга.
- Ты, слуга, падай карэту,
А я сяду і паеду.
Ты, слуга, падай лімон,
А я свісну, а ты - вон!

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Шэсць, сем, восем, дзевяць, дзесяць,
Выплывае белы месяц,
А за месяцам луна,
Выйшла дзевіца-слуга.
- Ты, слуга, падай карэту,
А я сяду і паеду,
Ты, слуга, падай мятлу,
А я хату падмяту.

Раз, два, тры, чатыры, пяць,
Шэсць, сем, восем, дзевяць, дзесяць,
Цар вялеў мяне павесіць.
А нядоўга я вісеў:
Вецер дунуў - я зляцеў.

Ляцеў лебедзь,
Лічыў дзесяць,
Цар хацеў мяне павесіць,
А царыца не дала
І павесіла цара.
Цар вісеў, вісеў, вісеў
І ў памыйку уляцеў,
Усю памыйку аблізаў
І спасіба не сказаў.

Сем семярэй
І сямёра свіней.
Свінка і свінчын брат

І сямёра парасят.

Бег сабачка цераз мост,
Чатыры лапы, пяты - хвост.

Я сядзеў, чытаў газету,
Нехта выпусціў ракету.
Раз, два,тры
Гэта, верна, будзеш ты.

Сядзіць немец на паліцы,
Лічыць дзеці на вуліцы:
- Айн, цвай, драй, Міша, вылятай.

Сядзіць зайчык на прыпечку,
Лічыць дзеці па-нямецку:
- Сцяпан, Лявон,
Выйдзі з хаты вон!

Первенчыкі,
Другенчыкі,
Кругі,
Другі Вон!

Дружэньчыкі,
Бярвеньчыкі.
Я шышаў,
А ты выйшаў.
Ехаў мужык па дарозе,
Зламаў кола на парозе.
Колькі патрэбна гваздзей,
Кажы хутчэй!

Ехаў мужык па дарозе,
Зламалася калясо ў возе.
Колькі трэба спіц,
Каб калясо пачыніць?

Едзе брычка, званок звоне,
Выйшла пані лічыць коні:
- Раз, два, тры,
Выйдзі, малы, ты.

Стаяла машына
Каля канторы,
Нумар дзевяты
Выйдзі, пузаты.

Ані-бані, што пад вамі,
Пад жалезнымі стаўбамі?
Унчык-бунчык, сам гарбунчык,
Серабраны крэст.

Ані-бані, што пад намі,
Пад жалезнымі стаўпамі?
Сіта, пліта, квас,
Адыйдзі, дуірак, ад нас.

Ані, Вані,
Што пад вамі,
Пад жалезнымі стаўбамі?
Цып, бразь,
Выйдзі, князь.

Нітачка, голачка,
Сіня сцяколачка,
Рыба карась,
А ты убірайсь!

Нітачка, іголачка,
Ці-ці-ці,
Уляці.

Стакан, лімон,
Выйдзі вон!
Стакан вады,
Выйдзі ты!

Бегла курка па таку,
Па зялёным табаку,
Ела сахар і мядок,
Адчапіся, каралёк.

Ходзе бусел па балоту,
Заве чарцей на работу
Дзевяць!

Хадзіў буська па балоту,
Ён шукаў сабе работу.
Шукаў, шукаў, не знайшоў
І заплакаў дый пайшоў.

Пайшла курка у аптэку,
Закрычала: "Кукарэку!
Дайце пудіры і духоў
На падманку петухоў".

Ехала жаба на драбіпе
І зляцела прама ў свінні.
- Ой, не ешце мяне, свінні,
Бо я ваша гаспадыня.

Кацілася яблычка па агароду
І упала прама ў воду.
Бульк!

Ішла кошка па раялі,
Наступіла на педалі
І запела: -До, рэ, мі,
Фа, соль, ля, сі,
Што украла - прынясі.
- Я украла каўбасу,
Заўтра рана прынясу.

Ляцела кукушка міма саду,
Наплявала на расаду
І крычала: - Ку-ку, мак,

Прынімай адзін кулак.

Ішла кукушка міма сеці,
А за ёй пішчалі дзеці.
Кук-мак, кук-мак,
Выбірай адзін кулак.
Ку-ку, ку-ку,
Прынімай адну руку.

Выйшла курыца з-пад сеці,
А за ёю - злыя дзеці.
Кох-кох, адзін здох.

Шла квактуха міма сеці,
Сама села на павеці.
Кох-кох-кох,
Адзін цыплёнак здох.

Ішла кошка па раялі,
Наступіла на педаль
І ад болю закрычала:
- Мяў!

Выйшаў месяц із тумана,
Выняў ножык із кармана:
- Стану рэзаць, стану біць,
З кім астанешся дружыць?

Кацілася торба
З высокага горба.
А ў той торбе
Хлеб, пшаніца.
З кім жадаеш
Ты дзяліцца?

Кацілася торба
З высокага горба,
У гэтай торбе
Хлеб і рыс,

З кім ты хочаш,
З тым дзялісь.

Цынцы-брынцы, балалайка,
Цынцы-брынцы, паіграй-ка.
Цынцы-брынцы, не хачу,
Цынцы-брынцы, спаць хачу.
Цынцы-брынцы, хто стучыць?
Цынцы-брынцы, дзевачка.
Цынцы-брынцы, як завуць?
Цынцы-брынцы, Евачка.

Цынцы-брынцы, два кальца
Выстругалі малайца,
На святой нядзельцы
Здзелалі кацельцы,
Кадельцы упалі,
На кузню сказалі.
Кузня божыцца: - Не я,
Балалаечка мая.
Балалаечка-гудок,
Разваліўся мой дамок.

Аты-баты, шлі салдаты,
Аты-баты, на базар,
Аты-баты, што купілі?
Аты-баты, самавар.
Аты-баты, колькі стоіць?
Аты-баты, тры рубля.
Аты-баты, хто выходзіць?
Аты-баты, гэта я.

Тапор, тапор,
Сядзі, як вор,
Піла, піла,
Ляці, як страла.

Пятро, Пятро,
Падай ведро.

Карове піць
Табе жмурыць.

Ляцеў воран
У трубу чорну.
Дым валіць
Табе жмурыць.

Жыў-быў цар,
У цара быў сад,
У саду быў пруд,
У пруду быў рак,
А хто слухае,
Той дурак.

Бочка-грэчка,
Выкінь чалавечка.

Эні, бэні, тры капторы,
Мы спаймалі ў лесе вора,
Сталі думаць і гадаць,
Як нам вора пакараць.
Мы звязалі рукі, ногі
І пусцілі па дароге.
Хто ні едзе, хто ні йдзе,
Па капеечцы кладзе.
Нам капеечка не нада,
Зажмурыцца вору нада.

На стале ляжала міна,
Па-нямецку гаварыла:
- Энік, бэнік, шмык,
Выйдзі, маленькі мужык.

За сцяклянымі дзвярамі
Стаіць Мішка з пірагамі.
- Здрастуй, Мішанька, дружок,
Колькі стоіць піражок?
- Тры капейкі з палавінай,

Ухадзі, дурак, з дубінай.

Дзеці, дзеці, дзетвара,
Уцякайце са двара.
Хто не захаваецца
Крычыць "ура!"

Ішла дзевачка па рынку,
Наступіла на карзінку.
У той карзіначцы табак,
Хто закурыць, той дурак.

Ходзіць свіння па двару
І шукае лебяду,
А за свіннёй стары дзед,
Таму дзеду сорак лет.
Сорак, сорак, пяцьдзсят,
Выйшаў дзедушка-басяк.

Ішоў баран па бару,
Ірваў капусту, лебяду.
Што сарве, то у пучок,
Выйдзі вон, дурачок.

Плыла жабка па вадзе,
Хто-та злапе,
Той выйдзе.

Бег сабачка-галашыйка,
У яго борачка на шыйке.
То не борка - ланцужок,
Выйдзі, міленькі дружок.

Ішоў баран
Па крутым гарам,
Вырваў траўку,
Палажыў на лаўку.
Хто яе возьмець,
Той вон пойдзець.

Бег зай па бару,
Абіраў лебяду.
Рваў,клаў у пучок,
Выбірайся,ваўчок.

Чэрці ў возеры купалісь,
Чэрці рожкамі штурхалісь,
Чорт чарцёнка штурхануў
І чарцёнак патануў.

Дзядзя Коля - велікан,
Уваліўся у стакан.
У стакане малако,
Дзядзя Коля ко-ко-ко.

Ехаў жаўнер із бальніцы,
Знайшоў белы рукавіцы.
Думаў, думаў, куды дзеці
Лепш на ручаньку надзеці.

Рэльсы гнуцца, рэльсы гнуцца,
Пад мастом паны дзяруцца,
Адзін маленькі панок
Удзіраець без парток.
А назаўтра рыбакі
Прывязлі яму парткі.
Ен спасіба не сказаў,
Толькі дулю паказаў.

Йшла Малання з доўгім носам,
Падышла ка мне з вапросам:
- Што рабіць мне з гатым носам?
- Ідзі ў магазін,
Купі карасін,
А патам, а патам
Адсячы тапаром.

Апанас, Апанас!
Твая жонка у нас

Увалілась у квас
Лаві сем год нас!

Кінь, кінь, перакінь,
Давай далей пабяжым,
Цераз воду і агонь,
Не дагоніць нас і конь.

Петушок, петушок,
Залаты грабянёк!
На саломцы спаў,
Рана ён устаў,
Па вадзічку пайшоў,
Маладзічку знайшоў,
Маладзічка дабра
Яму штонікі дала.
Ён і тыя не знасіў
І другія папрасіў.

А ты, коцік, не гуляй,
Начовачкі прыбірай!
Начовачкі склізкі,
Вядзёрачкі блізкі.
Круг абарваўся,
А ты так астаўся.

Тарана, тарана,
Купіў бацька барана,
Да не скобленага,
Да не доенага.
Матка даіла,
Даёнку пабіла.

- Хто не ўмеець гараць,
Таму хлеба не даць,
Ні капусты, ні бацвінні
Хай пасець у полі свінні.
Яму свінні дакучылі,
Хутка гараць навучылі.

Кацілась каляска
Па сінім масту,
Мост праваліўся,
Каляска - ў ваду.
Не жалка каляскі,
Не жалка маста,
А жалка царэўны:
Яна малада.

Агурэчак, агурэчак,
Ты не йдзі на той канечак:
Там бабкі живуць,
Табе хвосцік адарвуць.

Рагадан, рагадан,
На чатыры загадан.
Кацярынін нос
На пятнаццаць вёрст.
Шалдэ-балдэ,
Бушмак барада,
Выйдзі вон з гарада.
Турмас!

Саломіна-яломіна,
Берасцень-пасвісцень.
Радзівон, выйдзі вон!

Ходзіць кошка
Ля вакошка,
Маніць дзетак
Каля клетак:
- Ах вы, дзеткі,
Многа вас,
Сіня шапка,
Прэч ад нас!

Ішоў кот праз сто варот,
Дайшоў да канца,
Знайшоў кацяня.

Мяў!

- Круціцця, жорны,
З'едзен хлеб наш чорны:
Крысін і Марысін,
Грунін і Анісін,
З'едзен і Пятроў хлябок.
Намялі для іх, дзядок.

Курыца-квактуха
Вадзіла дзяцей
Каля кляцей.
Квох - сесці
На красным месці,
Ячка знесці.

- Заяц-месяц,
Дзе ты быў?
- У лесе.
- Што рабіў?
- Лыкі драў.
- Куды клаў?
- Пад калоду.
- Выйдзі вон із карагуду!

Беглі коні пад мастамі
З залатымі капытамі.
Дзінь-бразь,
Выйдзі, князь!

Сава,соўка,
Маладая ўдоўка,
Сядзіць на цавеці,
Люба паглядзеці:
Сама шэранькая,
Дзюбка доўгенькая.
Дзінь-бразь,
Выйдзі, князь,
Не забудзь дзіця.

Эна, бэна, рэсь,
Кэнта́р, мэнта́р, жэсь.
Эна,бэна, раба,
Кэнта́р, мэнта́р, жаба.

Эны-бэны, фіны, лёк,
Сам Пятровіч бліны пёк.
Пёк, пёк, не дапёк,
Схапіў шапку дый уцёк.

Раз, два, тры, чатыры, пяць
Я іду шукаць.
Хто перада мной стаіць,
Той ў агне гарыць.
Раз, два, тры
Гэта, верна, будзеш ты.

Анцы-цванцы,
Трынцы-ярынцы,
Пятым-ладым,
Шуктым-буктым,
Дэві́р-дэкс!

Беларускія народныя загадкі пра зіму

Без сякеры, без кліна на рацэ мост зрабіў.
(Мароз зрабіў лёд)

Пятрок ля варот цяпло ўвалок, сам не бяжыць, а стаячых не любіць.
(Мароз)

Без рук малое, без зубоў кусае.
(Мароз)

Ішоў генерал, з усіх шапкі паздымаў, а трое не даліся.
(Мароз, хвоя, елка, ядловец)

Ляцеў птах, на ваду - бах. Вады не скалаціў, на дно патануў.
(Снег)

Ляцелі белыя гусі, крылля русы, ды нельга з іх па пёрушку вырваць.
(Снег)

Ляцяць птушкі без крылаў, а сядаюць без ног.
(Сняжынкi)

Па калені вады, а не нап'ешся.
(Снег)

Белы, а не цукар, без ног, а ідзе.
(Снег)

Сее, вее, рассявае, зімой сляды замятае.
(Снег)

З неба ўпаў, усю зямлю, як абрусам, заслаў.
(Снег)

Зімой грэе, вясной тлее, улетку памірае, увосень аджывае.
(Снег)

Ляцеў птах, на вароты - бах, прыляцеў каптур, сагнаў адтуль.
(Снег, дождж)

На вадзе родзіцца, а вады баіцца.
(Лёд)

Зімой расце каранем уверх, а вясной памірае. Хто адгадае?
(Лядзяш)

Са страхі морква вісіць, да зямлі не дастане, паху не мае, зімой вырастае.
(Лядзяш)

Удзень шкло разбіта, а нанач устаўлена.
(Лёд у палонцы)

Стаіць дуб у чыстым полі, а на ім дванаццаць голляў, а на голлях, як заўсёды,
пяцьдзесят і два гнязды. Па сем як там ляжыць. Што гэта за дуб стаіць?
(Год, месяцы, тыдні, дні)

Летась кароль ехаў, а сёлета сляды значны.
(Каляды)

Не есць і не п'е, а ходзіць і б'е.
(Гадзіннік)

Зімовыя загадкі

Улетку адпачываюць,
А ўзімку дзяцей катаюць.
(Санкі)

Па сцяжыне, па дарозе
Бегчы я ў іх не ў змозе
Іпа снезе не ідуць,
Лёд убачаць – і лятуць!
(Канькі)

Гуляе ў полі, а не конь,
Лётае на волі, а не птушка.
(Вецер)

Не звер, а вые.

(Вецер)

Без сякеры, без пілы, а масты будуе.

(Мароз)

Удзень у небе гуляе,

А ўдзень на зямлю сядзе.

(Сонца)

Спрытная, рудзенькая,

Скача па галінках,

Арэшкі збірае,

Да зімы хавае.

(Вавёрка)

Хатку, поўную грыбоў, шышак і арэхаў горку

У чаканні халадоў назапасіла ...

(Вавёрка)

Шар пастаўлены на шар,

Нос чырвоны на ўвесь твар,

Рот і вочы – вугалькі.

Адгадайце, хто такі?

(Снегавік)

Калі вецер дзьме халодны,

Ён блукае злы, галодны.

(Воўк)

Прыйшла баба з вятрамi,

З белымi снягамi.

Прывяла з сабою

Дзеда з барадою.

(Зіма і Дзед Мароз)

Загадкі Петруся Макаля

І ўначы і ўдзень бясконца
Ён усю зіму ляжыць.
Як вясной прыгрэе сонца,
Аж да мора пабяжыць.
Вось які бярэ разбег!
Адгадалі?
Гэта – ... *(Снег)*

Угару задраўшы нос,
Ён сапе, як паравоз.
Да яго не падступіцца,
Бо шыпіць, хоць і маўчальнік.
А папросіш - дасць напіцца.
Хто ж усё-ткі гэта? *(Чайнік)*

Па пакоі ходзіць робат -
У яго гумовы хобат.
І з усіх гырчыць ён сіл,
І глытае ўсюды пыл,
Суне ўсюды доўгі нос.
А завецца ... *(Пыласос)*

Вось здарэнне -
гэта ж трэба -
горка, горка
плача неба!
І бягуць, бягуць
слязіны
гэтак,
нібы ручаіны, -
на дамы,
на тратуары,
на далоні і на твары...
Не схаваешся нідзе.
Што такое? *(Дождж ідзе)*

Вельмі многа ў іх работы,
Хоць стаяць яны ўвесь час.

Ад дажджу ці ад спякоты
З ласкаю ўратуюць вас.
Не кладуцца спаць ніколі,
На нагах яны спрадвек,
Не баяцца небяспек -
Ні завеі, ні залевы...
Хто ж яны такія? *(Дрэвы)*

Паводле кнігі "Чарадзейная скарбонка", Мн.: Юнацтва, 1987

Снежныя загадкі

На двары гарой, а ў хаце вадой. *(Снег)*

Я падаю да вас на хаты,
Я белы-белы і кудлаты,
Я наліпаю вам да ног,
Вы клічаце мяне... *(Сняжок)*

Яго не мылі, а ён блішчыць, яго не смажылі, а ён хрумсціць. *(Снег)*

Як гэты белы цукар завецца,
Што з хмар на зямлю ўзімку нясецца? *(Снег)*

Белы абрус накрыў Беларусь. *(Снег)*

Белы, а не цукар,
Мягкі, а не вата,
Без ног, а ідзе. *(Снег)*

З хмарнага вулля
Пчолы наляцелі,
Пакрылі белым вуліцы
І на лузе селі.
А на яблыні старой
Пасяліўся цэлы рой! *(Снег)*

Валіцца з неба – не разбіваецца,
Трапляе ў ваду – і разліваецца. *(Снег)*

Узімку пад нагамі валяецца,
А ўлетку невядома дзе хаваецца. *(Снег)*

Увосень нараджаюся, увесну паміраю,
Узімку сваім целам цямлю я саграваю. *(Снег)*

Калі падаю я з неба,
Людзі кажуць: “Так і трэба!”
Дзеці санкі дастаюць
І на горкі ўсе бягуць. *(Снег)*

Хто на месцы не сядзіць,
Разам з ветрыкам ляціць?
Жвава кружацца пушынкi,
Гэта белыя ... *(Сняжынкi)*

Пабялілі наваколле
І схавалі лес ды поле.
А як сонца прыпячэ,
Ручаінкай пацячэм! *(Сняжынкi)*

Зорачка белая
Мне на шапку села,
Покуль нёс яе сюды,
Стала кропелькай вады. *(Сняжынка)*

Я – істота не жывая,
Я – істота снегавая,
З камякоў складаюся,
Дзецям падабаюся! *(Снегавік)*

Пад вакном маім калюжа
Уначы падмерзла дужа,
Цвёрдым шкельцам узялася,
Будзе коўзацца Настасся! *(Лёд)*

У вагне не гарыць, у вадзе не тоне. *(Лёд)*

Вясковыя загадкі

Расцілі, збіралі,
Тапталі, ткалі
І на стол заслалі. *(Абрус)*

З хаты ў хату водзіць, а сама не заходзіць. *(Дарога)*

Было жоўтым, вырасла зялёным,
Сонца пацалвала - ізноў жоўтым стала. *(Збожжа)*

Белая кабыла ўвесць лес з'ела. *(Печ)*

Стары згорблены дзядок
Мае доўгі паясок,
Пхне перад сабой лясок
І кладзе снапок. *(Серп)*

Білі мяне, білі, білі, калацілі,
Ключчамі рвалі, па полі качалі
І на стол саджалі. *(Лён)*

Чым больш я кручуся, тым больш таўсцею. *(Верацяно)*

Стаіць пястунчык,
За кожны глытунчык
Просіць пацалунчык. *(Шклянка)*

Пухнатае ягнятка,
Хто б падумаць мог:
Удзень яно з нагамі,
А ўначы - без ног! *(Шкарпэтка)*

Пер'я наелася, у кашулю адзелася
І стаіць у ахвоту начная істота,
Ляжыць - дзе і ты.
Чатыры рукі і два жываты. *(Падушка)*

Ну і дзіўны посуд
Носіш, браце, ты:

Дагары дном - поўны,
Дном уніз - пусты! (*Шапка*)

Сто братоў адным поясам падпярэзаныя. (*Сноп*)

Галавы не мае,
Шапку на назе трымае. (*Грыб*)

Вершы-загадкі пра кветкі

Маніць чырванню пладоў
Шчыльная сцяна кустоў.
На калючкі не крыўдуй,
Лепш плады іх пакаштуй.
Не шукай наўпрост дарог:
жываплотам вырас **глог**.

Беларускай ружай клічуць.
Пчолкі кветкі ёй казычуць.
Як пялёсткі абляцелі -
Хутка і плады паспелі.
Толькі есці іх не варта.
Лепей кінуць у гарбату.
Мноства розных вітамінаў
назапасіла **шыпшына**.

Красавала, чырванела
кветачка на градках.
Як пялёсткі абляцелі - засталася хатка.
Патрасеш - яна звініць.
Хто у хаціне той сядзіць?
Булкам адмысловы смак
надае звычайны **мак**.

За плот чапляецца вусамі
сцябло з тугімі гаманцамі.
У гаманцах сядзяць сынкі,
гадуюць круглыя бакі.
Калі вусач пажоўк, засох,
глядзі: пара збіраць **гарох**!

Краску клічуць пустазеллем:
рвуць усе, ніхто не сее.
Пчолкі ў жыта залятаюць,
неба кропелькі шукаюць.
Ведае, напэўна, кожны
Нашы сціплыя **валожкі**.

У траве ў зялёнай свіце
Да ўзыходу сонца спіць ён.
А як сонейка вітае – золатам кашуля ззяе.
Раптам зробіцца надзьмуты
У пухнатым белым футры.
А пад ветрам гайданецца –
Дык у момант распранецца.
Што за модны маладзец?
Ну, вядома ж, **дзьмухавец!**

Мы расцем не на градзе, мы красуем на вадзе.
Першы белы, як сняжок, другі жоўты, як жаўток.
Не зрываўце нас дарма: без вады жыцця няма.
Пчолка кветку апыляе – кветка пад ваду нырае.
Пад вадой плады саспеюць, і вада іх будзе сеяць -
Круглыя, як мячыкі кветачкі-**гарлачыкі.**

Што за куст цвіце букетамі ,
Фіялетавымі кветкамі?
Зломім па галінцы ўсе ,
Ў хату радасць прынясем.
Абламайце хоць увесь,
Крыўдаваць не будзе **бэз.**

Паўсюль вы сустрэнеце гэтыя кветкі:
Блакітныя вочкі і жоўтыя зрэнкі.
На лузе, у лесе, па ўскрайку балота
Растуць яны дружна. Збірай у ахвоту.
Калі прыварот трэба моцны ды хуткі,
Каханку на грудзі кладзі **незабудкі.**

Паміж двух лістоў – драточак.
На драточку – сем званочкаў.
Пчолкі ў званочкі б’юць
І мядок дамоў нясуць.
І ў лісточках, і ў кветках
І атрута ёсць, і лекі.
Можа , некалі пасадзіш
Ты на клумбе белы **ландыш.**

Лісточкі-далонькі і золата- кветкі.
Трымайцеся з імі абачліва, дзеткі!
У кветачкі гэтай атрутныя сокі:
На скуры ад іх застаюцца апёкі.
Рукамі пакраталі – вочкі шкадуйце:
Пякучым спрадвек называецца **люцік**.

Жоўтае сонейка ў белых пялёстках –
Кожны з нас ведае кветачку простую.
П’ем з ёй гарбату (прастуда міне),
З ёю варожым (кахае ці не).
Дык пра якія тут кветкі гамонка?
Ты здагадаўся? Вядома ж, **рамонкі**!

Узімку цыбулінка спіць-спачывае.
Прачнецца – і кветкі наволю пускае.
Хай снег, хай мароз – у вясновым падлеску
Красуюць блакітныя кветкі – **пралескі**.

Што пахне на лузе так соладка ўлетку?
Трайныя лісточкі ды шарыкі-кветкі.
Карове, каню ды сямейцы трусінай
Наш Яська пайшоў накасіць **канюшыны**.

Алена Церашкова

У восеньскім лесе (загадкі-рыфмаванкі)

У крамянай цёмнай шапцы,
У лясочку, на палянцы
З-пад зямлі за ноч узьнік
Тоўсты дзядзька ... *баравік*.

Побач - жоўтыя сястрычкі,
Тры вясёлыя ... (*лісічкі*).

Крыху ўбок, ля самай сыцежкі, -
Маладыя ... (*сыраежкі*).

А за імі ў тры рады
Селі чорныя ... (*грузды*).

Не зявай, рухавы вожык,
Ды бяжы дамоў па ... (*кошык*):
Будзеш зіму зімаваць
Ды грыбочкі гатаваць.

Ля балота, у нізінцы
Сьпелі смачныя ... (*брусьніцы*).
На другім баку нізіны
Дасьпявалі ... (*журавіны*).
І здавалася, што вокал
Ўсё, куды ні кінеш вокам,
Як агеньчыкі, гарыць
Ды чырвона зіхаціць.

У сукенцы рудаватай,
З жаўцізнаю, бы на сьвята,
Прыгажуня стала ў парку,
Кліча вопраткаю яркай.
Завушніцы - што рубіны
У чырвонае ... (*рабіны*).

У густым асеньнім змроку
Зьзяе сонейкам здалёку:
У сукенцы струмяністай,
Упрыгожанай маністам,
І раняе ліст, бы сьлёзы
Беластвольная ... (*бяроза*).